

ET I MOSSEDISTRIKTET
RYGGE, RÅDE, VESTBY OG VÅLER
96 40 Telefaks: 69 24 96 49

VARSEL!

dre del av Vansjø.

omstring av blågrønnalger i nedre og ø, frarådes det fra å bade der det er i overflaten/ fremtredende grønnfarge på vannet).

unngå å svelge vann. Enkelte vil også kløe og utslett på huden. Små barn bade. Hunder bør ikke tillates å bade eller drikke av vannet.

selv til å vurdere badevannskvaliteten i alger i vannet. Generelt bør man ikke bade i grønne flak i overflaten/ fremtredende grønnfarge på vannet.

ortløpende bli holdt under oppsikt. For Næringsmiddeltilsynet kontaktes på tlf: 69 24 96 40.

iddeltilsynet i Mossedistriktet

Stig Atle Vange
byveterinær

Moss kommune

Vansjøkonferansen 2009

Møllebyen Kino i Moss

Tirsdag 1. september

kl 0830 - 1500

Miljø- og samferdselsutvalget
www.moss.kommune.no

Vansjø og nedbørfeltet

Vansjø er demmet opp av Raet som ble dannet på slutten av siste istid. Innsjøen er grunn med elvestrekninger, lune bukter og vikler, og har en kystlinje på over 20 mil. Vansjø er delt i to hovedbasseng, det vestre med Dillingøya og det østre, Storefjorden. Vansjøvassdraget er næringsrikt fordi nesten hele nedbørfeltet ligger under marin grense, hvilket innebærer at det er næringsrike leireavsetninger i grunnnen. Vansjø nedbørfelt omfatter arealer i Våler, Moss, Rygge, Råde, Hobøl, Spydeberg, Ski og Enebakk kommuner.

Forurensingen

Vannkvaliteten har i flere tiår vært preget av høye tilførsler av bl.a. fosfor som fører til oppblomstring av problemalger. Vansjø, som ligger nederst i vassdraget, mottar bidrag fra menneskelig aktivitet i hele nedbørfeltet. Årsaken til forurensningen er hovedsakelig et intensivt jordbruk og utslipp av avløpsvann fra befolkningen. Det er i de grunne vannbassengene i vestre Vansjø at totalsummen av miljøbelastningene er tydeligst. I perioden 2001 - 2006 var vestre Vansjø hjemsoekt av så massive oppblomstringer av giftige blågrønnalger at helsemyndighetene advarte mot bading i deler av området. De siste tre somrene har passert uten slike advarsler.

NÆRINGSMIDDELTILSYN
OMFATTER KOMMUNENE MOSS
Skolegata 7 B
1532 Moss Telefon: 69 24 96 49

AD

Alger i ne

Som en følge av oppblomstringer i vestre del av Vansjø, er det oppblomstringer av algeblomst (grønne flak) i vannet.

Det er spesielt viktig å være oppmerksom på at man ikke bør bade eller drikke av vannet i områder der det er oppblomstringer av alger. Man kan reagere med kløe og utslett på huden. Små barn bør ikke bade. Hunder bør ikke tillates å bade eller drikke av vannet.

Publikum oppfordres til å være oppmerksom på forhold til mengden av alger i vannet. Hvis det er oppblomstringer av alger, bør man ikke bade der algene dannes.

Vannkvaliteten vil bli kontrollert. For mer informasjon kan man kontakte Næringsmiddeltilsynet på tlf: 69 24 96 49.

Næringsm

Program for Vansjøkonferansen 2009

- 0830 Registrering og kaffe
- 0900 Åpning - Ordfører Paul-Erik Krogs vold
- 0905 Utvikling av vannkvaliteten i Vansjø sett i lys av årets resultater. - Miljøvern sjef Knut Bjørndalen, Moss kommune
- 0920 Hva har vi gjort for å redde Vansjø? – Status for tiltaksarbeidet. - Styreleder Kjell Løkke, Vannområdeutvalget Morsa
- 0935 Ny tiltaksanalyse for Morsavassdraget. - Forskningsleder Lillian Øygarden, Bioforsk
- 0950 Videre tiltak og kostnader for å nå miljømålene i Vansjø. - Daglig leder Helga Gunnarsdóttir, Vannområdeutvalget Morsa
- 1000 Avklarende faglige spørsmål
- 1010 Status for kartlegging av erosjon- og flompåvirkning i Vansjøvassdraget. Hvilke alternativer har vi for å redusere flomtrusselen? - Sjefingeniør Roar Øvre, NVE
- 1025 Avklarende faglige spørsmål
- 1030 Pause
- 1040 Miljøvern departementets rolle og ansvar. Politisk rådgiver Morten Wasstøl, Miljøvern departementet
- 1055 Landbruks- og matdepartementets rolle og ansvar. Statssekretær Ola T. Heggem, Landbruks- og matdepartementet
- 1110 Olje- og energidepartementets rolle og ansvar. Statssekretær Robin Martin Kåss, Olje- og energidepartementet
- 1125 Spørsmål til departementene
- 1135 5 års forsøk med endret manøvreringsreglement, kan vi trekke noen slutninger? - Hva nå? Seniorforsker Eva Skarbøvik, Bioforsk Sjefingeniør Roar Øvre, NVE
- 1155 Avklarende faglige spørsmål
- Lunsj kl 1200**
- 1300 Om bynære naturområders betydning for folkehelse og livskvalitet. - Forsker Vegard Gundersen, NINA (Norsk institutt for naturforskning)
- 1320 Om prosjekt «Villmark Vansjø». - Daglig leder og turistsjef Elisabeth Bern, Visit Moss Hvorfor DNT Vansjø? - Leder Harald Lund, DNT Vansjø
- 1350 Spørsmål til temaene
- 1400 Stortingsvalget 2009. De politiske partiene uttaler seg om problematikken omkring Morsa-vassdraget og Vansjø. - Redaktør Ernst Rolf, Moss Bymagasin
- 1455 Avslutning - Ordfører Paul-Erik Krogs vold
- 1500 Slutt

Morsa

I mer enn 30 år har Moss kommune forsøkt samarbeidsløsninger mellom kommunene i nedbørfeltet for å redusere miljøproblemene i Vansjø. Bakgrunnen var den økende erkjennelsen av den miljökatastrofen som var under utvikling i Vansjø. Dagens Morsa-samarbeid (Vannområdeutvalget Morsa) startet i 1999 etter initiativ fra kommunene i nedbørfeltet til Vansjø-vassdraget: Våler, Moss, Rygge, Råde, Hobøl, Spydeberg, Ski og Enebakk. I tillegg til kommunene deltar fylkesmenn, fylkeskommuner, bondelag og øvrige brukerinteresser i Østfold og Akershus, samt NVE og Mattilsynet. Hovedmålet med samarbeidet er å få til en reell og varig bedring av vannkvaliteten i Vansjø-Hobølvassdraget.

Utfordringen

Hovedutfordringen er å redusere fosfortilførslene til vassdraget, og dermed forhindre den periodevise oppblomstringen av giftproduserende blågrønnalger. Fosfor er et viktig næringsstoff som brukes i jordbruket og som finnes i avløpsvann. Arbeidet er langsiktig, og krever kostbare og ekstraordinære tiltak. Det er neppe noe annet vassdrag i Norge som har så store brukerinteresser og hvor de miljømessige konsekvensene er så overhengende og truende.

Det faktum at Vansjø er drikkevannkilde for 60 000 mennesker og reservevannkilde for Sarpsborg og Fredrikstad, altså for mer enn halve Østfolds befolkning, innebærer at forurensingssituasjonen i Vansjø må karakteriseres som dramatisk. Vansjø er dessuten et betydelig rekreasjons- og friluftsområde for opptil en halv million mennesker i østlandsområdet. - Et endret klima med meteorologiske forhold som blant annet rekordflommen i 2000 og milde vintre, har vært en belastning for innsjøen og forsterket problemene.

Vansjøs problemer ligger på land

I 2005- 2007 ble det gjennomført grundige undersøkelser i og rundt Vansjø. Resultatene tyder på at årsaken til vestre Vansjøs problemer befinner seg på land og ikke i innsjøen. Undersøkelsene viser at sedimentene inneholder relativt lite fosfor. Samtidig er det påvist at bekkene rundt vestre Vansjø inneholder så mye fosfor at det er vanskelig å nå miljømålene. Årsaken til de høye fosfortallene er sammensatte. Hovedårsaken er avrenning fra jordbruket, men det er påvist lekkasjer og utslipp fra kommunale avløp og fyllinger. Det er utarbeidet egen handlingsplan for vestre Vansjø.

Forsøk med endret manøvrering av Vansjø

Siden 2005 har Moss kommune, sammen med nabokommunene, finansiert forsøk med endret manøvrering av vannstanden i Vansjø. De første to årene gikk forsøket ut på kraftig uttapping («utspyling»). De siste to årene har forsøket gått ut på at det også i sommerhalvåret skal være en kontinuerlig minstevannføring i Mosseelva. Hensikten er å få en stadig utskifting av vannmassene i vestre Vansjø for å få mer naturlige forhold i det regulerte vassdraget.

Avløpstiltak

Frem til 1999 var det i hele nedbørfeltet til Vansjø investert ca. 300 mill. kroner i avløpstiltak, hvorav Moss kommune alene stod for ca. 100 mill. kroner. Siden 1999 er det gjennomført avløpstiltak for over 320 millioner kroner. I 2001 var fosforutslippene fra separate avløpsanlegg på ca 2,3 tonn. Ved utgangen av 2008 var utslippene redusert med ca 1,6 tonn fosfor. Det gjenstår avløpstiltak for ca 250 millioner før vi er i mål.

Jordbrukstiltak

Jordbrukstiltakene blir tatt hånd om av lokale bønder og kommunene. De finansieres av bøndene og gjennom jordbruksavtalen. I 2001 ble det anslått at den årlige avrenningen fra jordbruket måtte reduseres med drøyt 7 tonn fosfor. Til nå er avrenningen redusert med ca 5 tonn. Allerede i 2001 tok fylkesmennene i bruk juridiske virkemidler for å begrense jordarbeidinga i erosjons- og flomutsatte, samt vassdragsnære områder. Vinteren 2008/09 lå 70 % av kornarealene i stubb og totalt ble det drevet redusert jordarbeiding på 77 % av arealene.

Andre gjennomførte tiltak: 50 - 60 fangdammer er anlagt, over 200 km buffersoner mellom åker og bekk er etablert, mer enn 10 000 trær/busker er plantet, fosforgjødslingen er redusert og grasarealet har økt. Det gjenstår ytterligere jordbrukstiltak for å nå miljømålene i Vansjø.

Jordbruksløft for vestre Vansjø

Høsten 2007 lanserte landbruksministeren en tiltakspakke på 3,5 millioner kroner til vestre Vansjø. Staten ved Fylkesmannen i Østfold tilbyr bønder rundt vestre Vansjø å inngå en kontrakt om gjennomføring av omfattende vannmiljøtiltak. For 73 % av arealet med lokal avrenning til vestre Vansjø er det til nå undertegnet forpliktende kontrakter. Tiltakene vil bidra sterkt til å bedre vannkvaliteten i lokale bekker og i vestre Vansjø. Siden høsten 2007 er det anlagt 11 fangdammer rundt vestre Vansjø og flere buffer-soner og grasarealer er etablert. Fosforgjødslingen er halvert og på gårder som inngår kontrakt drives det ikke jordarbeiding om høsten.

Flom og erosjon

Morsa arbeider med ny handlingsplan. For å nå miljømålene for Vansjø er det avgjørende at det bevilges midler til erosjonssikring i elvene som drenerer til Storefjorden. Flommen i 2000 hadde store samfunnsmessige konsekvenser og førte til en kraftig forverring av vannkvaliteten. Derfor er det viktig med en permanent løsning av flomproblematikken i Vansjø. Kostnadene til flomtunnel og erosjonssikring er anslått til ca 140 millioner.

Om Vansjøkonferansen 2009

Moss kommune besluttet i 2005 å avholde en årlig Vansjøkonferanse. Vansjøkonferansen i år er den femte i rekken. Initiativet er et politisk supplement til det arbeidet som utføres i Vannområdeutvalget Morsa, hvor Moss kommune er en aktiv medspiller.

Målsetting

Vansjøkonferansen skal bidra til økt oppmerksomhet og kunnskap om Vansjø hos allmennheten, samt være et initiativ for å sikre at det pågående og langsiktige samarbeidet om forurensningsproblematikken i Vansjø får nødvendig støtte og ressurser så lenge det viser seg nødvendig.

Målgrupper

Sentrale målgrupper for konferansen er politikere og fagfolk innen lokale, regionale og statlige instanser som har med natur- og miljøforvaltning å gjøre. I tillegg inviteres interessegrupper, næringsorganisasjoner, ideelle organisasjoner. Konferansen er forøvrig åpen for alle så langt det er plass.

Logoen til Vansjøkonferansen er en forenklet fremstilling av Morsavassdragets nedbørfelt.

